

Wij zijn geen onschuldige toeschouwers

mensenrechtenactivist Jakob de Jonge

Stefan Keukenkamp
redactie binnenland

Toen de oorlog in Oekraïne uitbrak in februari 2022 was Jakob de Jonge uit het veld geslagen. Als voorman van The Hague Peace Project is hij al jaren bezig met vrede en dialoog, maar nu wist hij het even niet meer. "Wat kun je doen in zo'n enorme oorlog op het Europese continent?", vroeg hij zich af. "Tegelijkertijd zag ik dat het in kranten en op tv alleen maar ging over militaire oplossingen. Er moeten meer mensen zijn die dat geen heilzame weg vinden, dacht ik."

De Jonge vond het tijd voor een nieuwe beweging, want 'zonder maatschappelijk tegengeluid draait die oorlogsmachine maar door'. Samen met Eline van der Kaaden is hij een van de drijvende krachten achter De Nieuwe Vredesbeweging. Dit onlangs opgerichte collectief van vijftien bestaande vredesorganisaties, waaronder Kerk en Vrede, Stop Wapenhandel en Vredesbeweging Pais, strijdt tegen 'het eenzijdige militaire beeld' dat nu de krantenkoppen haalt. "We geloven allemaal dat

'We moeten beseffen dat ook wij onderdeel zijn van een onderdrukkende kant'

geweld geen middel is om vrede te maken", zegt Van der Kaaden.

Dat dit geluid lijkt uitgedoofd in oorlogstijd, heeft meerdere redenen, denken de initiatiefnemers achter de nieuwe beweging. "Veel Nederlanders zitten in een geprivilegieerde positie, waardoor we lui en comfortabel zijn geworden", zegt Van der Kaaden. De Jonge voegt toe: "De generatie die de Tweede Wereldoorlog heeft meegemaakt is er grotendeels niet meer. Een vredesbeweging begint vaak bij oudere mensen die nog weten hoe verschrikkelijk oorlog was."

Juist nu is het vredesgeluid keihard nodig, vinden De Jonge en Van der Kaaden. Ze wijzen op de westerse wereld, die in hun ogen maar weinig doet om te streven naar vrede in Oekraïne en Gaza. Van der Kaaden: "Er zit een hypocrisie in hoe we deze twee conflicten bekijken. We moeten beseffen dat ook wij onderdeel zijn van een onderdrukkende kant."

De Jonge: "Ja, er vindt een invasie plaats door Poetin. Dat is verwerpelijk en internationaalrechtelijk een grove schending. Maar wij zijn in Oekraïne, net als bij de genocide in Gaza, geen onschuldige toeschouwers."

Militair uitschakelen

De vredesbeweging ziet dat het Westen onder leiding van de VS 'Rusland wil verslaan' en Israël 'onvoorwaardelijk' wil steunen. "Dat betekent min of meer dat we dus streven naar het militair uitschakelen van Rusland en het vernietigen van de Palestijnen", zegt De Jonge. "Terwijl je van Nederland en Europa een initiatief verwacht om dat conflict vreedzaam te beëindigen."

Van der Kaaden: "Rusland verslaan betekent dat allemaal jonge jongens worden gedood door andere

Vredesgeluid interview • Vredesbewegingen slaan de handen ineen tegen de oorlogsretoriek in het Westen. 'Rusland verslaan betekent dat jonge jongens worden gedood door andere jonge jongens. Dát is wat oorlog betekent.'

'Er worden miljarden in oorlog gestoken, waar is het budget voor vrede?'

Eline van der Kaaden en Jakob de Jonge van De Nieuwe Vredesbeweging. FOTO PATRICK POST

jonge jongens die eigenlijk niet willen vechten. Dát is wat oorlog betekent. We moeten onze oorlogstaal humaniseren."

Reflectie

Binnen de Navo lijkt geen ruimte voor discussie en reflectie over de strategie voor de lange termijn, zegt De Jonge. "Hoe gaan we later weer samenleven met Rusland? Daar wordt niet over nagedacht. Begin eens te kijken naar wie daadwerkelijk betrokken zijn en wie je vervolgens aan tafel moet krijgen. In het geval van Oekraïne zijn dat niet alleen Poetin en Zelensky, maar juist ook het Westen, en dus Trump."

Moet Oekraïne dan maar grond afstaan aan Rusland om de vrede te herstellen? Of is defensief verdedigen gerechtvaardigd? "Zelfverdediging bij agressie is volgens internationaal recht zeker toegestaan", zegt De Jonge. "Maar het hypocriete is dat wij bij Oekraïne dit recht wel erkennen en hen met wapens steunen, maar bij de Palestijnen niet, die al vele decennia een gewelddadige bezetting ondergaan door Israël. Het Westen gebruikt het internationaal recht alleen als het hen goed uitkomt. Maar in alle gevallen geldt: alle inzet moet gaan naar de-escalatie en het oplossen van de grondoorzaken van een gewapend conflict."

De Jonge meent dat een oplossing alleen mogelijk is als je erkent dat de ander veiligheidszorgen en belangen heeft. "Dus ook onze vijand, degene die we misschien haten." Daarmee wil hij het niet opnemen voor Rusland, benadrukt hij. "Ik keur al dat autoritaire gedrag af, maar dat betekent niet dat wij in het Westen een soort missionaire taak hebben om de hele wereld naar onze hand te zetten."

In de ogen van het huidige kabinet, dat 2,4 miljard extra uittrekt voor Defensie waarover deze week in de Tweede Kamer wordt gesproken, leidt investeren in de kriegs-

'Hoe gaan we later weer samenleven met Rusland? Daar wordt niet over nagedacht.'

macht tot afschrikking, en voorkom je daarmee juist oorlog. "Maar dat concept zit maar een haar verwijderd van provocatie", zegt De Jonge. "En wie bepaalt die grens? Wat jij als afschrikking beschouwt, kan jouw vijand beschouwen als confrontatie en provocatie."

Van der Kaaden: "We willen niet naïef zijn, maar denken wel dat er een gebrek is aan kennis over vredesinitiatieven zoals overgangsjustitie, herstelrecht en dialoogvormen." De Jonge: "Nu worden vele miljarden in oorlog gestoken, en daar staat geen enkel budget voor vrede tegenover."

De Nieuwe Vredesbeweging wil een ander geluid laten horen door de straat op te gaan, protesten te organiseren en begin volgend jaar een vredesconferentie op te zetten. "Oorlog en militarisering zijn het gevolg van menselijke keuzes en zijn geen natuurverschijnsel", zegt de Jonge. "Wij kiezen voor een andere, vreedzame weg."